

אהרן הכהן - אז והיום

לירון מיכאלי

- א. פתיחה
- ב. מעשה המעורה
  1. ביאור ענין "אל מול פני הממורה"
  2. מיוחדות ענין הממורה לאהרן ולא למשה
  3. ביטוי "הממורה" במציאות
- ג. "הקטרת"
  1. הקטרת כמציאות סותרת
  2. הקטרת בקישורה לנשמה
  3. מהות הקטרת
  4. הסבר למציאות הסותרת
  5. אהרן
  6. טעותו של קורח
- ד. לסיכום

בריתי היתה איתנו החיים והשלום

ואתנם לו מורא וייראני ומפני שמי נחת הוא,

תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו,

בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון,

כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו

כי מלאך ה' צבאות הוא (מלאכי ב, ה-ז).

אוהב שלום כיצד? מלמד שיהא אדם אוהב שלום בישראל בין כל אחד ואחד כדרך שהיה אהרן

אוהב שלום [בישראל] בין כל אחד ואחד, שבאמר: "תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא

בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון (אבות דרבי נתן יב,ב).

א. פתיחה

שאיפה גדולה קיימת בזמן זה באומה להצמחת הנהגה לעם ישראל, הנהגה שתרים את רוח העם, הנהגה שתבהיר לעם מה מקומו בעולם, מה תפקידו במציאות. הנהגה כזו צריכה לאגד את האומה לחטיבה אחת, על מנת שתוכל לצעוד להשגת האידיאלים הניצבים לקראתה ולממשם. כמו שאומר המהר"ל ב"נצח" (פרק נג) על שני שלבי הגאולה העתידיים שיתרחשו, המבוטאים ע"י שני אנשים שונים אליהו ומשיח: "ולעתיד תהיה הגאולה ג"כ על ידי שנים, האחד הוא מלך המשיח שהוא יהיה מאחד ישראל והוא כמו צורה שעל ידו נעשה אחד, כמו שהיה משה וכך יהיה מדרגת המשיח, והשני אליהו, יהיה ענינו לחבר ולקשר ולסדר את ישראל הכל בחבור אחד... ולדעת ר"ש יבוא להשוות המחלוקות שזה הדבר ראוי לאליהו כמו שהיה מידת אהרן". כלומר כמו שבגאולה הראשונה היו שני גואלים - משה ואהרן, שאהרן חיבר את הנמצאים בינם לבין עצמם ובינם לאביהם שבשמים, ומשה הכניס את התוכן לאחדות זו, כך גם

בגאולה האחרונה, אליהו יצור את מציאות האחדות, ומשיח ייתן את המהות לאותה אחדות. על פי דברי המהר"ל ההנהגה צריכה לפעול על פי "מידת אהרן" על מנת להכין את הקרקע לביאת משיח. אם כך כדי להכיר יותר את צורת ההנהגה ומהותה צריך להכיר יותר את מידתו של אהרן.

לשם בירור מידתו של אהרן ננתח שני תפקידים שהיו מוטלים על אהרן, "המנורה" ו"הקטורת", ומתוכם נלמד אנו כיצד לנהוג ולהנהיג בראש ובראשונה את עצמנו, את משפחתנו, את הקרובים לנו, את האומה כולה ומתוך כך "והלכו עמים רבים ואמרו לנו ונעלה אל הר ה'" (ישעיה ב,ג).

ב. מעשה המנורה

"ועש כן אהרן" - אבל היה מזדרז במצווה הגדולה הזאת, הרומזת לדבר עליון וסוד נשגב" (רמב"ן, במדבר ח, ג).

פרשת המנורה המתארת את עבודת אהרן מופיעה בספר במדבר, פרק ח פס' א-ד: "וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה, וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרחיה מקשה היא כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה".

בספר במדבר פרק ז מופיעה פרשת הנשיאים והתנדבותם למשכן בהבאת הקרבנות. אהרן רואה את הנשיאים מתנדבים ומתקרבם למלכו של עולם, שע"י הקרבנות נוצר הקרוב בין ישראל לאביהם שבשמים (קרוב משורש ק.ר.ב. שמשמעו התקרבות), ומצטער על כך שלא זוכה להיות חלק מההתקרבות הזו כמסופר בכמדבר רבה פרשה טו, ו:

"יא' שבטים הקריבו ושבט אפרים הקריב וכל הנשיאים הקריבו חוץ מנשיאו של לוי, ומי היה נשיאו של לוי, זה אהרן שנאמר ואת שם אהרן תכתב על מטה לוי, ואהרן לא הקריב עם הנשיאים והיה אומר אוי לי שמא בשבילי אין הקב"ה מקבל שבטו של לוי, אמר לו הקב"ה למשה, לך אמור לו לאהרן אל תתירא לגדולה מזו אתה מתוקן, לך נאמר: "דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות" - הקרבנות כל זמן שבית המקדש קיים הם נוהגים, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני אינן בטלין לעולם".

מרגיע הקב"ה את אהרן, אל תדאג, פעולתך גדולה יותר מפעולת הנשיאים שאתה מטיב את הנרות, והסיבה, כמתואר במדרש, שהקרבנות קיימים רק כשבית המקדש קיים, ואילו המנורה: "הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו". הרמב"ן על פסוק ב מקשה: "והנה דבר ידוע שכשאינן בית המקדש קיים והקרבנות בטלין מפני חרבנו אף הנרות בטלות?" שואל הרמב"ן מהי כוונת המדרש שהנרות לעולם קיימים, הרי כשאין בית המקדש גם הנרות בטלים, מה עוד שכתוב

במדרש בהמשך "כשחרב בית המקדש נגבה המנורה" (פס' י).
 על פי האמור לעיל מתברר שצריך להבין יותר את משמעותו של הענין: "הנרות לעולם אל מול
 פני המנורה יאירו" כמופיע במדרש לעיל.
 כשאנו קוראים בפרק ח פסוק ב' אנו רואים שעיקר הציווי בהדלקת המנורה המוטל על אהרן
 הוא, שהוא צריך לדאוג ש"אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".
 צריך לברר:

1. מהי משמעות הענין של הארת הנרות אל מול פני המנורה, שהוא עיקר העבודה במנורה?
2. מדוע צריכה התורה להדגיש שאהרן עומד במשימה הזו, ככתוב: "ועש כן אהרן"?
3. מדוע חוזרת התורה ומציינת שהמנורה זהו ציווי של הקב"ה למשה "כאשר צוה ה' את
 משה" הרי אנו יודעים זאת מתחילת הפרק "וידבר ה' אל משה לאמר"?

1. ביאור ענין "אל מול פני המנורה"

מסביר רש"י את ענין "אל מול פני המנורה" - "אל מול נר האמצעי שאינו בקנים אלא בגוף של
 המנורה". "יאירו שבעת הנרות" - "ששה שעל ששת הקנים, שלושה המזרחיים פונים למול
 האמצעי פתילות שבהן, וכן שלושה מערביים, ראשי הפתילות למול האמצעי. ולמה, כדי שלא
 יאמרו לאורה הוא צריך" (על פי ספרי ח א).

כלומר, עבודתו של אהרן היא לדאוג שששת הנרות שבמנורה יפנו לנר המרכזי שאינו מצוי
 בקנים אלא בגוף המנורה. מהו אותו נר מרכזי שמצוי ב"גוף המנורה" השונה כל כך מששת
 הנרות האחרים, שכולם צריכים להיות פונים אליו, והוא מהווה גורם לכל עבודת אהרן?
 בגמרא במנחות (צח ע"ב) מובאת מחלוקת לגבי מיקומה של המנורה, מאן דאמר אחד אומר
 שהמנורה מונחת בין מזרח למערב, ומאן דאמר שני אומר שמונחת בין צפון לדרום. ומסביר
 מאן דאמר זה (גמ' ורש"י) שבכל זאת רק נר אחד כלפי מערב, והיינו האמצעי, שפי הפתילה
 כלפי מערב (קדש הקדשים) ושאר פתילות מצודדות, פיהן כלפי האמצעי, ועל כך אומר ר' נתן:
 "מכאן שאמצעי משובח".

הרמב"ם בהלכות בית הבחירה (ג,ח) פוסק שיטה זו להלכה: "ששת הנרות הקבועים בששת
 הקנים היוצאים מן המנורה כולן פניהם לנר האמצעי שעל קני המנורה וזה הנר האמצעי פניו
 כנגד קדש הקדשים והוא הנקרא נר מערבי".

הגמ' בשבת (כב ע"ב) אומרת שאותו נר שעליו נאמר "יערוך אותו אהרן" (ויקרא כב ג) הוא
 הנמצא מחוץ לפרוכת העדות, שהוא עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל, וממשיכה
 שם הגמרא ואומרת שזו היא נר המערבי שנותן בה שמן כמידת חברותיה וממנה היה
 מדליק ובה היה מסיים. השפתי חכמים על רש"י שם על פי הגמ' אומר שמאותו נר היו מדליקים
 את שאר הנרות. רש"י על הגמ' בשבת שם אומר: "וכל זמן שהיו ישראל חביבין היה דולק כל
 היום והיינו עדותה".

יצא מכאן שה"נר האמצעי" (מרכזי) הוא עדות שהשכינה שורה בישראל, עדות שישראל חביבין

לפני המקום, מקושרים לקב"ה, ולכך קורא עליו ר' נתן שהוא המשובח, וכן שמהנר האמצעי היו מדליקים את ששת הנרות האחרים.

ששת הנרות האחרים הם כאמור במדרש: "נמשלו נפשות בנר שנאמר נר ה' נשמת אדם" (לעיל), נפשות ישראל נמשלו בנרות. ולמה דווקא שש? מסביר המהר"ל בגבורות ה' עמוד סו: "דע כי ישראל בלבד נקראו אומה יחידית ובשביל כך שייך מספר ששה לישראל שהיו שש מאות אלף... וכבר אמרנו כי אשר הוא חלק אינו אחד, וכאשר יש ביניהם כל הצדדים שהם ששה צדדים אז אין כאן חלק כלל והוא כולל הכל שיש בו שש צדדים ובזה הוא אחד לגמרי... כי מספר ששה הוא מסוגל לישראל באשר הם אומה יחידה". בתורת המספרים של המהר"ל, המספר שש מורה על המציאות, כעין קוביה שיש לה שש דפנות, ובתוך אותה "מציאות" נכנסת הנקודה השביעית. נקודה זו מכניסה את כל המשמעות לקוביה, נותנת חיים בתוך המציאות. אותו דבר במנורה - ששת הנרות מורים על ישראל והנר השביעי, המרכזי, המורה על השכינה, הוא נותן את החיים לששת הנרות האחרים כמו שאמרנו שמהנר המרכזי היו מדליקים את ששת הנרות האחרים, הנר השביעי הוא המחיה את ששת הנרות האחרים. השכינה - הקב"ה, הוא הנותן את כל המשמעות למציאות ישראל ולכך כל הנרות פונים אליו - "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", כמו שהסביר רש"י אל מול נר המרכזי שאינו בקנים אלא בגוף המנורה, וכמו שאומר רש"י "שלא יאמרו לאורה הוא צריך" - אין הקב"ה זקוק לנו, "שדלק כל היום" (רש"י שבת, שם) הוא דולק תמיד, אנו זקוקים לו, אנו נרות שכבים, כל חיותנו היא מהקב"ה, מהנר השביעי¹. ענין זה מוזכר גם בספורנו על פסוק ב: "בהעלותך את הנרות" - "כשתדליק את ששת הנרות". נר שביעי לא צריך הדלקה, הוא דולק תמיד, מערב לערב, רק צריך להוסיף לו שמן.

2. מיוחדות ענין המנורה לאהרן ולא למשה

עוד עלינו לברר למה ענין המנורה מוטל דווקא על אהרן, למה משה כל כך מתקשה בעשיית המנורה עד שהקב"ה נאלץ לעשותה בעצמו (במדבר רבה טו, ד), וכנראה שהקושי הוא לא בעשייה המעשית שהרי בחוצצרות שהיו ג"כ מקשה, משה לא התקשה בעשייתן. ועוד למה משה לפחות אם לא עושה, שידליק או יטיב את הנרות? נראה שמשה קצת רחוק מכל עניין המנורה!

הרב קוק זצ"ל מחלק בין פעולת משה בעם ישראל לעומת פעולת אהרן בעם ישראל (עולת ראי"ה ח"ב עמ' יח) "והנה משה רבנו ע"ה שבכל עת היה צריך להיות מוכן לדבור השכינה, כשהיה עסוק להורות לעם ה', הדרך הישר היתה עיקר פעולתו גבוהה מהמדריגה ההמונית" - משה רבנו חציו איש חציו אלוקים (על פי שוחר טוב על תהלים צ) נמצא מעל מדרגת העם, הוא

¹ זהו אותו ענין של ששה ימי חול יום השבת, הקדושה שביום השביעי היא שמחיה את כל השבוע, "סוף מעשה במחשבה תחילה". השבת היא השורש לכל השבוע, היא עומדת בדיוק במרכז כאשר שלושה הימים שלפני השבת ושלושה הימים שאחרי השבת כולם במחשבה אליה.

מדבר, אבל העם לא כל כך מתחבר עם הדברים הגבוהים ממחשבתו, לכן אנו דרשים לאהרן "לזה צריך להיות רגיל בין ההמון, לדעת צאתם ובואם ולקבוע עמהם לעתים לא רחוקות, שיח קודש על אודות הנהגתם לחזק רוחם בדבר טוב שעשו להורות להם מה גדלו מעשיהם ונחמדו, כדי ששימו על לב להתחזק במעשה הטוב ולישר דרכיהם, ליסרם ברוח פיו ושבת שפתיו, ועל כל אלה להורות להם נועם התורה וחוץ ערכה גם בתהלוכות עולם הזה - ולזה אהרן שהיה אוהב שלום ורודף שלום היה מצוי בין הבריות והיה מראה להם חביון עז התורה הקדושה לפי ערכם התמידי" (שם).

חילוק זה בין משה ואהרן מופיע ג"כ בספר שמות פרק ב י-טו. כאשר הקב"ה רוצה לשלוח את משה, משה מסרב בטענה: "לא איש דברים אנוכי... כי כבד פה וכבד לשון אנוכי", ומשה מבקש: "שלח נא ביד תשלח". הקב"ה מגיב: "הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא" ומסביר שם רש"י שבעקבות מאורע זה הפסיד משה את הכהונה. מי שלא יכול לדבר עם אנשים לא יכול לשמש בתפקיד הכהנים שמחברים בין ישראל לקב"ה, ואהרן הוא זה שיפעל פעולה נשגבה זו.

המדרש במדבר רבה פרשה טו ד אומר: "זוה מעשה המנורה מקשה זהב, כלומר מה קשה (מקשה) היא לעשות שהרבה יגע בה משה, כיוון שנתקשה אמר לו הקב"ה למשה: טול נכר זהב והשליכהו לאור והוציאהו והיא מעצמה נעשית... ומי עשה - הקב"ה, לפיכך אמר לו הקב"ה למשה, אם הזהרתם להיות מדליקים לפני - אני משמר את נפשותיכם מכל דבר רע שנמשלו נפשות בנר, שנאמר נר ה' נשמת אדם, ונאמר בהעלותך את הנרות" וכן בהמשך במדרש פס' י - מסופר שהקב"ה מראה למשה כמה פעמים את מעשה המנורה וכל פעם משה לא מצליח לעשותה עד שבא בצלאל ועושה את המנורה.

ננסה להסביר את המדרש על פי מה שאמרנו לעיל: הקב"ה מראה למשה את ה"מקשה אחת" של המנורה - את החיבור האחדותי שבעם ישראל ובעולם בין הנר המרכזי לשאר הקנים וביניהם לכל חלקי המנורה - עד הפרחים הגביעים והכפתורים, ומשה רבנו מתקשה, הוא לא מצליח להבין כיצד אפשר להוריד את התורה הכל כך גבוהה, את השכינה שהיא מציאות כל כך נוראה ולקשרם עד לצדדים הנמוכים ביותר שבעם ושבעולם. כמו שאומר רש"י על פס' ד: "עד ירכה" - "שהוא איבר גדול", זה מורה על האנשים היותר גסים שבעולם, וקשה לו לראות את הקישור שבין השכינה לצדדים הללו. משה רבנו יודע שכדי שהוא יוכל לקבל את התורה הוא התעלה למדרגת מלאך, לא אוכל ולא שותה ארבעים יום וארבעים לילה, הוא הגיע עד למדרגת ראיית הקב"ה באספקלריא מאירה. הוא לא מבין כיצד אפשר לחבר את התורה באופן כזה שתתאים לדור שמצוי בחיים החמריים, כמו שאומר המהר"ל בדרוש לשבת הגדול (עמ' רנו): "משה הוא מלך ונשיא לישראל ולא היה ע"י משה חבור ישראל עם ה'".

3. ביטוי "המנורה" במציאות

לכך נקרא אהרן למלאכת קודש זו, לאומנות קדושה זו. אהרן, כפי שמספר לנו הלל היה "אוהב

את הבריות" הוא היה מצוי בין הבריות, קרוב אליהם, נמצא בתוך העם, הוא זה שמכין את העגל אחרי שהוא רואה את רוח העם ונטייתה. הוא פועל על פי המציאות הקיימת, אהרן עובד מלמטה כלפי מעלה, הוא אוהב את הבריות ומתוך כך הם מתקרבים לתורה (שיחות הרצי"ה). כמו שאומר רש"י על המילה "בהעלותך" - "שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה", אהרן פועל בנפשות ישראל מקרבם אל התורה על פי התאמתם, הוא מחבר ביניהם לבין הקב"ה, הוא מביא את השלום בין ישראל לאביהם שבשמים כמו שאומר המהר"ל בדרוש לשבת הגדול (עמ' רכו): "וכאן השלום הזה שיש לישראל עם השי"ת היה ע"י אהרן הכהן שהוא כמו אמצעי בין השי"ת לישראל ולפיכך היה מדתו של אהרן רודף שלום גם כן בין המתנגדים ולקרב את הבריות לשמים, כמו שמצינו כי השלום בין הקב"ה ובין ישראל היה ע"י אהרן... כי הוא מקשר ישראל". כמו שאומר רש"י על המילה "בהעלותך" - "מכאן שהיתה מעלה לפני המנורה". כדי להביא את החיבור הזה באומה, כדי להדליק מנורה כזאת, צריך להיות במעלה כזאת המוכשרת לפעול כאלה פעולות, נפש כזאת היודעת איך להעמיד מנורה כזאת שהיא מקשה אחת. זוהי הפעולה הכל כך משמעותית בקיום המנורה - "שהנרות יהיו אל מול פני המנורה", וכמו שאומר רש"י אל מול נר האמצעי, כלומר שהנרות כולם, שנפשות ישראל כולם יהיו מדובקות ומחויבות ע"י השכינה, שיהיו כולם פונים להקב"ה, כל הסתכלותם, כל מאוים להקב"ה. כמו שאומר רש"י "עד ירכה" - "זהו איבר גדול" האנשים הגסים והשפלים, "עד פרח" - "מעשה דק" האנשים הצדיקים בעולם, חסידי אומות העולם, כולם כאחד, יחד עם הקנים שמורים על עם ישראל "כולם מקשה אחת" מקושרים בקשר אחד לנר האמצעי, המורה על השכינה, שהוא בגוף המנורה.

לכן מציין הכתוב "ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה" כמו שאומר רש"י במקום: "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה". ולכאורה תמוה, מהי גדולתו של אהרן שלא שינה, למה שישנה, הרי זהו ציווי אלוקי? אלא שוב כמו שאמרנו, רוצים להדגיש בפנינו את מעלת אהרן שהוא יודע לחבר את עם ישראל, מהחלקים היותר גסים ושפלים עד היותר מדקדקים במצוות, ומתוך כך את העולם כולו, לאחדם למקשה אחת עם הקב"ה. כל הנפשות פונות וניזונות מאותה שכינה - "זוהי מעשה המנורה מקשה זהב - עד ירכה עד פרח מקשה היא", כמו שאומר הרמב"ן בפרשו על פסוק ד: "לרמוז שצריך לדורות שתהיה מקשה כי הוא מעכב בה... והזכיר זהב כי כן היה מצווה לדורות לעשות ממנו לרומם בית אלוקינו, והחזיר "מקשה היא" לומר שאין מעכב בה אלא מקשה, לא הזהב וכ"ש שאר יפויים שבה". כלומר העיקר, ומה שחשוב בעם ישראל הוא שהמנורה תהיה מקשה, ואין מעכב שתהיה דווקא זהב - כמו שמופיע במדבר רבה פרשה יט, ב המובא ב"שמירת הלשון" (ח"א, פ"ד): "שבימי אחאב אף שהיו עובדין עבודה זרה היו נוצחין המלחמות, מפני שלא היה בהן לשון הרע והראיה שלא הלשינו על עובדיה, שהחביא מאה נביאים בשתי מערות ולא גלה אדם שיש נביא בישראל מבלתי אליהו, כמו שאמר, אני נותרתי נביא לה' לבדי אף שכל העולם ידעו מזה, שהן היו נותנים לעובדיה לכלכלם לחם ומים, ובסוף ימי שאול שהיה ביניהם דליטוריא, כמו דואג זיפיים, אף

שלא היה בהם עבודה זרה כמו בימי אחאב והיה נמצא בהם תינוקות שהיו יודעין מ"ט פנים בתורה - היו יורדין למלחמה ונופלין". היוצא מכאן שהחשוב יותר הוא שיש מקשה אחת, שאין הלשנה אחד על חברו, כל אחד מוקיר בערך השני ולכך לא מלשין עליו וזה מביא להצלחת ישראל אע"פ שאינם "זהב" שהרי עובדים עבודה זרה. לעומת זאת במציאות של זהב - עם ישראל יודע תורה בצורה מעולה ואין עבודה זרה, אבל אין אחדות, אין שלום, אין מקשה אחת - אז אין הצלחה - אין שכינה בישראל. כמו שאומר החפץ חיים שם בהמשך: "וגורמת (לשון הרע) שתעזב שכינה בישראל" שלשון הרע גורמת פירוד וריחוק בעם ישראל וכן בפרק י"א שם העוסק בגודל מעלת השלום נאמר: "שכל זמן שהן שרויין בשלום זה עם זה שכינה ביניהם". כשיש מקשה אחת, יש שכינה, נר מרכזי דולק והמנורה עומדת על כנה גם כאשר עם ישראל לא בשיא תפארתם - עשיית המנורה מזהב לא מעכבת, לעומת זאת כשאין מקשה לא מתחילה המנורה, כש שאומרת הגמ' במנחות (כח ע"א): "ת"ר המנורה היתה באה מן העשת ומן הזהב. עשאה מן הגרוטאות פסולה, משאר מיני מתכות כשרה". "גרוטאות" מסביר רש"י: "זהב שבור" - אפילו שזה זהב, אם הוא שבור אין קיום למנורה, אבל משאר חומרים ומתכות כל עוד זה מקשה - כשר (כמו מנורתם של בית חשמונאי, שם כח ע"ב).

אמנם באמת רצוי שתהיה גם מקשה וגם זהב וזוהי המציאות האידאלית כמו שאומר הרמב"ן: "לרומם בית אלוקינו" אך אין זה מעכב וגם כשעם ישראל נראה כשחור אחרי שזפתהו השמש עדיין הקובעת היא האחדות, המקשה. כמו שמציין הספורנו בפרשתנו "אל מול פני המנורה" - "שהוא הקנה האמצעי, וזה כשתפנה שלהבת, כל אחד מהששה נרות אל הקנה האמצעי, אז יאירו שבעת הנרות, כל השבעה יאירו וישפיעו אור עליון לישראל. שיורו היות אור הימניים ואור השמאליים מכוון ופונה אל אור הקנה האמצעי, שהוא עיקר המנורה, ושכן ראוי שכוונת המימינים העוסקים בחיי עולם והמשמאליים העוסקים בחיי שעה העוזרים למימינים כאמרם (חולין צב ע"א): "אלמלי עלייא לא מתקיימי אתכליא", תהיה להפיק רצון האל יתברך, באופן שיושג מכוונו בין כולם וירוממו שמו יחדיו כמו שקבלו עליהם. כאשר העיד באמרו (שמות יט, ח): "ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה, כלומר בין כולנו נשלים כוונתו". ובפסוק ד: "זוהי מעשה המנורה" - "זוהי התכלית בעצמו המכוון בהדלקת הנרות אל מול פני המנורה הוא בעצמו מכוון בענין חיוב היות המנורה - "מקשה", להורות התכלית המכוון לתכלית אחד בעצמו".

לענין כזה מתאים אהרן, זוהי אמנותו הקדושה, זו המשמעות של "הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו" אותה מלאכת הדלקה הכל כך מורכבת שאפילו משה רבנו מתקשה בה, נמשכת מכח פעולתו של אהרן. גם עלינו בימים אלה מוטלת החובה להמשיך ולהדליק את לבוטינו ולבות עם ישראל ולשלהבם לאביהם שבשמים כמו שאומר רש"י "עד שתהא שלהבת עולה מאליה", כפי שמצונו הלל בגדר חובה קדושה - "הוה מתלמידיו של אהרן" - כאלה אנו צריכים להיות, אנו צריכים לחשוף את נקודת הקודש שבנו, את שם ה' המתגלה על ידינו, את נקודת הכהונה שבכל אחד (שחיטה כשרה בזר) ולפעול מתוך כך במציאות, קודם כל בנו, בחבורנו

לקב"ה ומתוך כך לעם ישראל וע"י כך לעולם כולו.

ג. "הקטרת"

1. הקטורת כמציאות סותרת

מתוך פסוקי התורה מצטיירת אצלנו הקטורת בשני פנים, בפן חיובי ובפן שלילי, שלכאורה הינם סותרים זה את זה.

מצד אחד אנו מכירים שני ארועים מאוד מצערים שארעו בגלל הקטורת:

א. שני בני אהרן, דב ואביהוא מתו בעקבות התעסקות עם הקטורת כמתואר בפסוקים בויקרא (י, א-ד): "ויקחו בני אהרן דב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליהן קטורת ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם" - "ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו לפני ה'".

ב. מאתיים וחמשים אנשים בעדת קרח מתו ע"י הקטורת כמתואר בפסוקים במדבר (פרק טז, פס' ו-ז, יח, לה): "זאת עשו קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו ותנו בהן אש וישימו עליהן קטורת לפני ה'... ויקחו איש מחתתו ויתנו עליהם אש וישימו עליהם קטורת ויעמדו פתח אוהל מועד ומשה ואהרן... ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמישים ומאתים איש מקריבי הקטורת".

מצד שני אנו מכירים נקודה שונה בקטורת:

הפסוקים בויקרא פרק טז (יב-יג) מתארים את עבודת כהן גדול ביום הכיפורים: "ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני ה' ומלא חפניו קטרת סמים דקה והביא מבית לפרכת ונתן את הקטרת על האש לפני ה' וכסה ענן הקטורת את הכפורת אשר על העדות ולא ימות". על פסוקים אלו דורש מדרש תנחומא בפרשת תצווה טו: "בשעה שהיה כהן גדול נוטל את הקטורת באותה מחתה ביום הכיפורים ונכנס לפני ולפנים בבית קדש הקדשים לכן כתיב "ולקח מלא המחתה גחלי אש" מה כתיב שם "ונתן את הקטורת על האש לפני ה' וכסה ענן הקטרת" מהו וכסה לשון מחילה הוא כענין שנאמר: "כסית כל חטאתם סלה" וכשהיה ענן הקטורת מתמר ועולה ופונה למעלה ונעשה כאשכול היה יודע שנתכפרו עוונות ישראל שנאמר אשכול הכופר דודי לי, אם נעשה כאשכול ענן הקטורת והיה מתמר ועולה היה יודע שנתכפר לישראל ונתקבלו מעשיו".

כמו כן מכירים אנו את המאורע המובא בספר במדבר פרק יז י-טז: "ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם כי יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף. ויקח אהרן כאשר דבר משה וירץ אל תוך הקהל והנה החל הנגף בעם ויתן את הקטורת וכפר על העם ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה... וישב אהרן אל משה אל פתח אוהל מועד והמגפה נעצרה".

על פי זה מצטיירת הקטורת בפן החיובי שבה כדבר שמביא חיים, מטהרת את עם ישראל מחטאותיו וטומאותיו וע"י כך נותנת להם עוד חיים ומצילה את עם ישראל ממגפה. מאידך בפן שלילי כמהרסת חיים, שממיתה את דב ואביהוא ואת מאתים וחמשים האנשים בעדת קרח. המציאות הסותרת הזו מבוטאת גם ברש"י במדבר פרק טז פסוק ו - "הא לכם תשמיש חביב מכל, היא הקטורת החביבה מכל הקרבנות וסם המוות נתון בתוכו שבו נשרפו דב ואביהוא" כלומר מצד אחד הקטורת היא "תשמיש חביב" ומצד שני "סם המוות נתון בתוכו". כך גם ברש"י על פסוק יא בפרק יז שאומר לנו על פי הגמרא בשבת (פט ע"א) שאת הידיעה שהקטורת מצילה ממגפה, מסר מלאך המוות למשה רבנו בשעה שעלה למרום. אחרי שמשה רבנו מנצח את המלאכים בויכוח על כך שהתורה צריכה להנתן לבני אדם, כל מלאך נותן לו "טיפ" מן השמים, ומלאך המוות מסר לו רז זה - וזוהי שוב המציאות הסותרת שדווקא מלאך המוות הוא זה שמגלה רז זה - איך ניצלים ממיתה. בפסוק אחרי כן רש"י מסביר לנו על פי הספרי שבאמת לא הקטורת היא זו שמכילה את המציאויות ההפוכות אלא החטא הוא שגורם וכדבריו: "למה בקטורת, לפי שהיו ישראל מליצים ומרננים אחר הקטורת לומר, סם המוות הוא, על ידו מתו דב ואביהוא, על ידו נשרפו חמישים ומאתיים איש, אמר הקב"ה תראו שעוצר מגפה הוא, והחטא הוא הממית". אך עדיין צריך לברר מדוע שתי מציאויות הפוכות כל כך מתבטאות דווקא ע"י הקטורת, מה יש בה בקטורת שדווקא היא יכולה להורות על מציאויות סותרות?

2. הקטורת בקישורה לנשמה

הקטורת מורה על הריח, כמובא בתנחומא "תצווה" בפרשה יד העוסקת בענין הקטורת - "אלא מכל קרבנותיכם איני רוצה אלא הריח (קטורת) וכאילו אכלתי ושתיתי שנאמר את קרבני לחמי לאישי ריח ניחוחי".

הריח בשמו מורה על קישורו לרוח (ר.י.ל.ח.), לרוח שבאדם, לצדדים הרוחניים שבאדם, לנשמה. הגמ' בברכות אומרת "דבר שהנשמה נהנית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו הוי אומר זה הריח" (מג ע"ב), לכן במוצאי שבת אנו מריחים בשמים, בשביל למלא את החסרון שנוצר לאחר שעזבה אותנו הנשמה היתרה שהיתה בנו בשבת, וכמו שכותב הרב בעולת ראי"ה ח"א על הקישור שבין הקטורת לנשמה "אור הנשמה שהקטורת מרמזת עליו" (עמ' קלו) ובעמ' קלט הריב כותב שהקטורת "באה ביחש להופעת בפנימיותה המעלה הרוחנית הגמורה המתעלה מכל דבר מוגבל וחומרי".

המציאויות הסותרות שבאות לידי ביטוי ע"י הקטורת, מתבטאות ע"י קישורה של הקטורת לנשמת האדם:

הגמ' בזבחים פח ע"ב אומרת על הקטורת: "בוא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה שבחשאי", ולומדת שם הגמ' שהקטורת היא "דבר שבחשאי" מכיוון שהיא נעשית הרחק מעיני כל העם, בקודש הקדשים ע"י הכהן הגדול, והיא מכפרת על "מעשה שבחשאי" והוא לשון הרע בצנעא.

על פי מה שאמרנו לעיל מובן למה הקטורת מכפרת על לשון הרע - בספר בראשית פרק ב', ז נאמר: "וייצר ה' אלוקים את האדם, עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה", מתרגם אונקלוס - נפש חיה - "רוח ממללא", כלומר ע"י נשמת החיים שנתנה באדם נהיה האדם לבעל יכולת דיבור, וכאשר יש קלקול בדיבור, ב"רוח ממללא", יש פגיעה ב"נשמת החיים", אין היא מגיעה לידי ביטוי המלא בפועל ולכן נצרכת התקנות, לכן באה הקטורת שהיא מקושרת לנשמה, ומתקנת את הפגם שנוצר - זהו "יבוא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה שבחשאי".

ראינו צד אחד שע"י קישורה של הקטורת לנשמה, זו לתועלת גדולה לנשמה. הקטורת משיבה אותה, מתקנת אותה, הקטורת מביאה חיים, אך ישנו גם צד שני, שנגרם מצד קישור הקטורת לנשמה, צד הרסני, הקטורת ממיתה, כמובא בסנהדרין בב"ב ע"א, שם דורשת הגמ' על מיתת מאתים וחמישים האנשים מעדת קרח "ואת מחתות האנשים האלה בנפשותם - שנשמתם נשרפת וגוף קיים", כן דורשת שם הגמ' על מיתת נדב ואביהוא "וימותו לפני ה'" - כעין מיתה, שנשמתם נשרפת וגוף קיים" - הקטורת ע"י קישורה לנשמה פוגעת בה.

3. מהות הקטורת

ננסה להבין יותר מהי אותה קטורת וע"י כך נבין את פעולותיה. כותב הרב קוק זצ"ל בעולת ראי"ה ח"א עמ' קלו על ענינה של הקטורת בפרשו את הפסוק בשמות (ל, לד): "ויאמר ה' אל משה קח לך סמים נטף שחלת וחלבנה ולבונה זכה בד בבד יהיה" מסביר הרב את ענין הקטורת ע"י הסבר של כל אחת מהמילים בפסוק. "סמים" - מילה זו מורה על "סגולת הקטורת בקשרה אל הקדושה העליונה האלוקית הכללית שאי אפשר לפרט בה שמות פרטיים נפרדים כי אם "סמים", בכללות, מצד עוצם כח הקדושה הפנימית הרוחנית בתכונה העומדת למעלה מכל חילוקים - תכלית ההתגלות של קודש נעלם זה, אור הנשמה שהקטורת מרמזת עליו, היא מודיעה שאין שום דבר רע ומכוער במציאות מצד הארת הכלל". (ננתח את הדברים לא במציאות אלא בישראל) ב"כלל", בנשמת האומה, בכנסת ישראל, הכל קדוש וטהור, אין חילוקים, הכל באותה מדרגה, הכל טוב. אך כאשר יורדים להתפרטות, לעולם המעשי, לעולם הגבולות, יש דברים הנראים כרע, כדוגמת ה"חלבנה" שריחה רע, לצד דברים טובים, כדוגמת הנטף והשחלת, "נטף שחלת וחלבנה" - שלוש המילים הללו מורות על הירידה לעולם המעשה, התפרטות של הכללות, עכשיו מטרטנו היא להחזיר את הכל למצבו בכללות "סמים" כלומר אנו צריכים לדאוג שכל הצדדים הרעים במציאות עולם הזה יעלמו ונחזיר את הכל למצבו כשהיה קדוש וטהור ללא הבדלי דרגות (כמו שמסביר המהר"ל בדרוש לשבת הגדול שיצר הרע, מצד בריאתו של הבורא את כלל המציאות הוא טוב: "ולפיכך מצד כלל הבריאה יצר הרע הוא גם כן טוב, אבל מצד עצמו בודאי רע הוא", ואנו צריכים למתקן ולהשיבו למצבו ותכונתו החיובית ב"כלל"). לפיכך אותה "חלבנה" שריחה רע, הוצמדה בפסוק לשני סמים אחרים שמטרתם למרק לזכך ולצרף אותה עד שתהיה גם היא לטוב, לכך בא ה"נטף" שתכונתו היא

סילוק הרע והכעור מהדבר הרע, וע"י כך עובר הריח הרע שבחלבנה. אז נכנסת ה"שחלת" לפעול את פעולתה והיא הפוך הרע ה"עצמי" לטוב. אחרי שירדנו להתפרטות של הכוחות וכל כח עשה את פעולתו במציאות, הם חוזרים להתאחד לדבר אחד, למציאות של קודם ההתפרטות והירידה לעולם הגבולות, על זאת מורה המילה "סמים" המופיעה שוב, חזרה לכללות, חזרה לטוב הכללי. אח"כ מסבירה לנו התורה שכדי לעבור את המהלכים הללו, כלומר לצאת מנקודת הכלל, לרדת לעולם המעשה, ולשוב מתוך עולם זה המלא בדברים שאינם זכים, למציאות הקדושה והטוב, צריך שתהיה ראשית הכניסה מתוך זכות. על זאת מורות המילים "לבונה זכה", כלומר כל דבר נכנס כשהוא בנקודתו הפנימית זך, אע"פ שאח"כ מתגלים סיגים רעים ומכוערים, על כל פנים התוך, הנקודה השרשית, היא זכה, ולא רק זכה אלא - לבנה זכה (ע"ש). בעמל קלז: "מתוך שמגמתה העליונה של הקטורת היא להופיע בעולם, באדם, באומה, באנושיות, בחיים ובהויה בכלל את האור העליון של הרוחניות הקדושה האצילית אשר לא יגורה רע, וכל מה שמתפשט ונראה כמו דבר רע וכעור, בחיים ובפעל, אינו כי אם לבוש חיצוני של הדבר הטוב. כי אי אפשר להיות כלל שום הויה עצמית כי אם טהור וקדוש, טוב בתכלית הזוהר, כי הלא הכל ממקור העליון, ממקור הטוב והמיטיב ב"ה יצאו ויוצאים".

4. הסבר למציאות הסותרת

ענינה של הקטורת הוא להורות לנו על נקודת הקדושה המצויה בכל דבר, ופעולתה היא הוצאת אותה נקודה פנימית לביטוי במציאות. כלומר ישנם צדדים רעים וטובים במציאות ומטרת הקטורת להסיר את החילוקים החיצוניים.

התוצאות השונות, ההפוכות שבאות לידי ביטוי ע"י הקטורת נובעות מהמחשבה שעומדת במוחו של המשתמש בקטורת.

כמו שמצינו שנדב ואביהוא נגשו להקטרת הקטורת מתוך "אש זרה", "אש" כמו שאומר הרב אבינר: "מורה על האנרגיה, היא הכח הדוחף את כל הפעולות האנושיות הגשמיות והרוחניות, היא היסוד לכל המעשים" (טל חרמון עמ 174) וכאשר הכח הדוחף הוא זר, חולי (כמו שמתרגם אונקלוס "זר" - "חילוני") בא מדחף אנושי ולא מהוראה אלוקית "אשר לא צוה אותם", נכנסים צדדים שאינם תחת הרצון האלוקי, צדדים גופניים הנובעים מרצונות ונטיות חמריות "מתי ימותו שני זקנים אלו". או כאשר ניגשים מאתיים וחמישים אנשים מעדת קורח מתוך מחשבות זרות של הדמות לגויים. כמו שאומר לנו רש"י בפרשת קרח (ט"ז, 1): "מה ראה לומר להם כך, אמר להם בדרכי עובדי כוכבים יש נימוסים הרבה וכומרים הרבה וכולם מתקבצים בבית אחד אנו אין לנו אלא ה' אחד, ארון אחד, תורה אחת, מזבח אחד, וכהן גדול אחד, ואתם, מאתיים וחמישים איש מבקשים כהונה גדולה...". כאשר מתעסקים עם הקטורת מתוך אותן מחשבות זרות וחוליות - מיתה, ענין הקטורת הוא בדיוק הפוך ממעשיהם של נדב ואביהוא ומאתים וחמישים איש בעדת קרח - הם רצו לקחת את הקודש ולשעבדו למחשבות הנמוכות שלהם, לעונות זאת הקטורת ענינה לקחת את החול ולהעלותו למדרגותיו הקדושות, לחשוף את הנקודה

הפנימית, הטהורה שבכל ענין וגם החולי. כאשר יש פגיעה בנקודת הקדושה, בהבנה של קדושה מה היא, טהרה מה היא, נלקחים הצדדים הקדושים הפנימיים - "נשמתם נשרפת וגוף קיים". כאשר לא מבינים מהי הקטורת ומה מהותה, המשתמשים בה נפגעים באותו אופן של מניעת האפשרות של גילוי נשמתם בגופם. לעומת זאת כאשר נגשים מתוך הבנה מהו כוחה של הקטורת, כאשר מבינים מהי מהות ענינה - ראיית נקודת הקדושה שבכל דבר, אז הקטורת פועלת את פעולתה החיובית במציאות, כמו שאומר שם הרב בהמשך בעמ' קלז: "אבל מאחר שלבושים רעים ישנם, צריכה העבודה הקדושה הזאת, מלאה חכמת אלוקים, אומנות קדושה, ועשית אותה קטורת רוקח, לא במקרה ולא בדמיון ולא בשכל אנושי מוגבל, אפשר לבוא עד הגבול הקדוש הזה של החזרת כל הרע לטובה גמורה כ"א באמונה גדולה ובאומנות קדושה רבה, באים לעבוד את העבודה הקדושה הנוראה והטהורה הזאת, שאינה נעשית כי אם על פי יחידי הבחירים שבגדולי הדורות וקדושיהם, קטרת רוקח, מעשה רוקח, אנשים אשר כח בהם לעמוד בהיכל מלכו של עולם ויודעים את עומק מלאכת שמים זאת "למהפכא מרירו למתיקו וחשוכא לנהורא" - אהרן!!!

5. אהרן

דווקא אהרן שידוע להבחין בנקודת ה"צלם אלוקים" שבכל אדם וע"י כך לחייך, שרואה כל אדם ומתוך כך אותו אדם חוזר בתשובה (אבות דרבי נתן יב, ג).

דווקא אהרן שידוע לראות את נקודת ה"ישר" שבכל אדם (מתוך ש"האלוקים עשה את האדם ישר"). את אותה נשמה טהורה וזכה שלעתים ע"י ירידתה לעולם המעשה, החומר, היא מתלכלכת ומתכערת והיא נצרכת לפעולות הנכונות ולאנשים הנכונים ששיבוה לזכותה.

דווקא אהרן שידוע לחלק בין מציאות הנשמה למציאות הגוף שבאדם ולהציף את אותה זכות על הגוף החמרי.

לכן אהרן הוא זה שיכול לעמוד ביום הכיפורים בקודש הקדשים להקטיר קטורת וע"י כך לכפר על חטאי עם ישראל, מתוך ההבנה שהם רק לכלוכים שאינם בעצמיותה של הנשמה.

לכן אהרן הוא זה שנשלח עם הקטורת לעמוד בין החיים ובין המתים ולהפך את המציאות של המיתה, ע"י הקטורת, למציאות של חיים.

6. טעותו של קורח

אך צריך להזהר כי מתוך חוסר הבנה באמת מה משמעות הדברים עלולים לצאת קלקולים כמו קרח. סברת קרח היתה "כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה'", הסבר ענין "ובתוכם ה'" נתון לשני פנים, אחד לפני מן השני:

א. "ובתוכם ה'" כולם קדושים כולם במרחק שווה מהקב"ה, כעין נקודת מרכז שבמעגל, כולם מחוברים באותו מרחק לקב"ה, כעין מה שנא': "עתידי הקב"ה לעשות מחול לצדיקים"

(תענית לא ע"א).

ב. כל העדה כולם קדושים" - "ובתוכם ה'", בתוך כל אחד ואחד נמצאת הנקודה האלוקית, "צלם אלוקים", אותה נשמה טהורה. אם כך מהי העדיפות של אחד על פני חברו - "מדוע תתנשאו על קהל ה'": הרי כולם קשורים לקב"ה, כולם קהל ה' באותו אופן, מדוע אם כן אתם מתנשאים על פני שאר הציבור? הרי כולם קדושים, כולם צריכים לשמש בכהונה גדולה, כולם ראויים לעבודה עם הקטורת.

באמת תפיסתו של קרח אינה לגמרי טעות שהרי כתוב: "קדושים תהיו כי קדוש אני", מצד הנקודה האלוקית, מצד הנשמה שבכל אחד בהשתייכותה לתחת כסא הכבוד - כולם קדושים וכהנים ככתוב: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", אבל (וכאן נקודת הטעות) כל זה כדברי ה"אור חיים הקדוש" בספר שמות יט, ו - קודם חטא העגל. באמת לולי החטא כל הנם היו ראויים לכהונה, אך מכיוון שחטאנו, אבדנו את הזכות לקבל את הדברים ללא מאמץ, ועכשיו ה"כדור" נמסר לידינו. כדי לגלות את אותה נקודת כהונה, אותה נקודת קדושה, צריך לעמול, צריך לעבוד קשה עד שנשוב למצב האידיאלי ש"מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", שאז הנקודות הללו תהינה שוות בין כולם.

כאשר אנו עדיין לא במצב האידיאלי, כשאנו אחרי חטא העגל וקודם ביאת משיח צדקנו, אנו צריכים לעמול וע"י עמלה של תורה נגיע למעלה של תורה הנדרשת. כרגע משה ואהרן הם אלו שעמלו עד שהגיעו למיצוי נקודתם, הם אלו שבמציאות העכשווית יכולים להנהיג את האומה. שלושה שלבים בחיי האומה: א. לפני חטא העגל. ב. המציאות ההווית. ג. ביאת משיח צדקנו. ובהקבלה למה שאמרנו לעיל: א. סמים בנטף שחלת וחלבנה. ג. סמים. כעת אנו נמצאים בשלב האמצעי, בשלב שצריך לעבוד כדי להסיר את הריח הרע שבחלבנה, כאשר שלושה כוחות מתאבקים במחננו, המושכות ניתנות לאותם קדושי עליון שיודעים את דרך העבודה של הפיכת חשוכא לנהורא ומרירו למתיקו.

כאשר בא קרח ומערבב בין המציאויות, מסתכל על המציאות העכשוית מתוך ההסתכלות האידיאלית, חאה שגם עכשיו - "כל העדה כולם קדושים" אז זהו חורבן, זוהי מיתה, היפוך הסדרים הוא הרסני. אנו צריכים שתמיד תעמוד בראשנו, במצב העכשוי, המחשבה "מאין באנו" ו"לאן אנו הולכים". המציאות של "גן עדן" בעבר והשאיפה העתידית ל"ימות המשיח" (שבעצם הם היינו הך, כמו שמופיע בפרשת "בחוקותי" בברכות לעם ישראל נאמר בפרק כו, יא:ב: "ונתתי משכני בתוכם... והתהלכתי בתוכם" ואומר רש"י: "אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם"), ולהבין שכרגע אנו צריכים לעמול כדי להשיב - להביא את המציאות למדרגתה האידיאלית - "סמים". לכך אנו נדרשים כרגע לאנשים כמו אהרן שיודעים לראות את התוך שבמציאות, את התוך שבאנשים, את מה שעומד בשורש, אנו צריכים אנשים כמו אהרן שיכולים לעמוד בין המתים ובין החיים, בין ההתסתכלות העכשוית שנראית כמתה ("בין המתים"), רחוקה מהאידיאלים להם אנו שואפים, רחוקה מהמציאות של ה"חיים", ולהחיות אותה, לראות את הצדדים הנסתרים שבמציאות, למצוא את נקודת החיים גם כשהתמונה נראית כמתה.

לעומת קרח, אהרן יודע שכרגע עומדים בשלב האמצעי, שלב העבודה, לכן פעולתו בהתאם - ליצור מציאות של חיים, קודם כל ע"י "ותעצר המגפה" (פס' יג) - "שלא חלה עוד שום אחד מהם בחולי המגפה" (ספורנו) - זוהי פעולה מקבילה לפעולתו של ה"נטף" שפועל להסרת הריח הרע שבחלבנה ואח"כ "והמגפה נעצרה" (פס טו) - "שנרפאו החולים במגפה" (ספורנו) - ופעולה זו מקבילה לפעולתה של השחלת של הפיכת הרע לטוב, החיאת החולה.

המגפה מורה על התפשטות הצדדים הגופניים, חמריים (מגפה מלשון גוף) ואהרן פועל לזיכוכם, לגלות בהם את "החיים", את הנשמה הטהורה שהיא חיי נצח. כמו שאומר הרב בעולת ראי"ה ח"א קלז': "במלאכה זו יעסקו אנשים אשר נח בהם לעמוד בהיכל מלכו של עולם, ויודעים את עומק מלאכת שמים זו - למהפכא מרירו למתיקו וחשוכא לנהורא".

אנו זקוקים להנהגה שתדע לראות את המציאות העכשווית ויעמלו על מנת להראות לנו את "והאלוקים עשה את האדם ישר" ("האדם הוא עולם קטן") גם בתוך כל הסיבוכים והנפילות. כמו שאומר הרב קוק בעין אי"ה שבת עמ' קיד: "וכל מה שיהיה האדם בעל נפש עדינה יותר ומלאה דעה רחבה, ימצא ביותר קלות את התוכן הטוב הגנוז ג"כ בעומק כל מאורע שבחיים, שבעצמו הוא איננו מכוון יפה אל הטוב הראוי שיכספהו כל בעל לב טהור".

רק ע"י אומנות קדושה, ע"י חכמת אלוקים, ע"י "מעשה רוקח" (עולת ראי"ה ח"א קלט), נגיע למצב האידאלי כמו שראה אותו קרח - "כל העדה כולם קדושים".

ד. לסיכום

ראינו שני צדדים באופיה של ההנהגה שצריכה לקום, על מנת להצמיד את עם ישראל למדרגותיו האידאליות:

- א. על פי מעשה המנורה, ראינו שההנהגה בחובתה להביא לקרוב בין חלקי העם, ומתוך אחדות זאת להשיב את ליבם לאביהם שבשמים ומתוך כך ישוב העולם כולו - "כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' ולעבדו שכם אחד" (צפניה ג, ט).
- ב. על פי מעשה הקטורת, ראינו שההנהגה היא כזו שיכולה לראות את הדברים בעין אלוקית, וע"י כך "כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון" (ישעיה נב, ח), שע"י כיוון עינינו לזו של הקב"ה כלומר ישור הסתכלותנו להסתכלותו של הקב"ה, נוכל לראות את התוך שבמאורעות, את השתלשלות המהלך האלוקי החורז את כל המאורעות וע"י כך "יראו בשוב ה' ציון".